

Een impressie van een symposium

LEX SCHELVIS

Op woensdag 26 februari 1992 organiseerde de Stichting Duinbehoud het symposium "De Nederlandse duinen in 2020". Hier werd de concept-visie van de Stichting Duinbehoud op de Nederlandse duinen in 2020 (de zgn. "Ecosysteemvisie Duinen") gepresenteerd. Op dit symposium hadden bovendien vertegenwoordigers van belangenorganisaties de gelegenheid om een eerste reactie op de visie van de Stichting Duinbehoud te geven. Voor buitenstaanders zijn de relaties tussen de verschillende belangen vaak moeilijk te doorgronden. Onderstaand verslag van dit symposium, geschreven door een niet-ingewijde, geeft een beeld van de dilemma's en conflicten aan de hand van persoonlijke impressies, opgedaan tijdens het symposium.

De sfeer van het symposium was, zeker in het begin, goedmoedelijk. Hier waren duidelijk mensen bij elkaar gekomen die elkaar al via andere kontakten kenden. Ik voelde me een beetje een vreemde en ik ging daarom strategisch naast een bekende zitten, die ook nog ingewijd bleek te zijn. Dat was makkelijk voor als ik het niet meer helemaal begreep. De indruk was dat iedereen hier aan dezelfde goede zaak werkte en dat ieders neus dezelfde kant op stond. De praatjes versterkten die indruk. Iedereen zei dat Stichting Duinbehoud met de conceptnota "de Nederlandse duinen in 2020" een prachtig stuk werk had afgeleverd. Het meest positief waren wel staatssecretaris Gabor namens de regering, gedeputeerde Blok namens de provincie Zuid-Holland en de heer Prins namens Natuurmonumenten. Die laatste had het volgens hemzelf het moeilijkst, omdat die het hele rapport eigenlijk gewoon onderschreef. Erg veel had hij er niet aan toe te voegen,

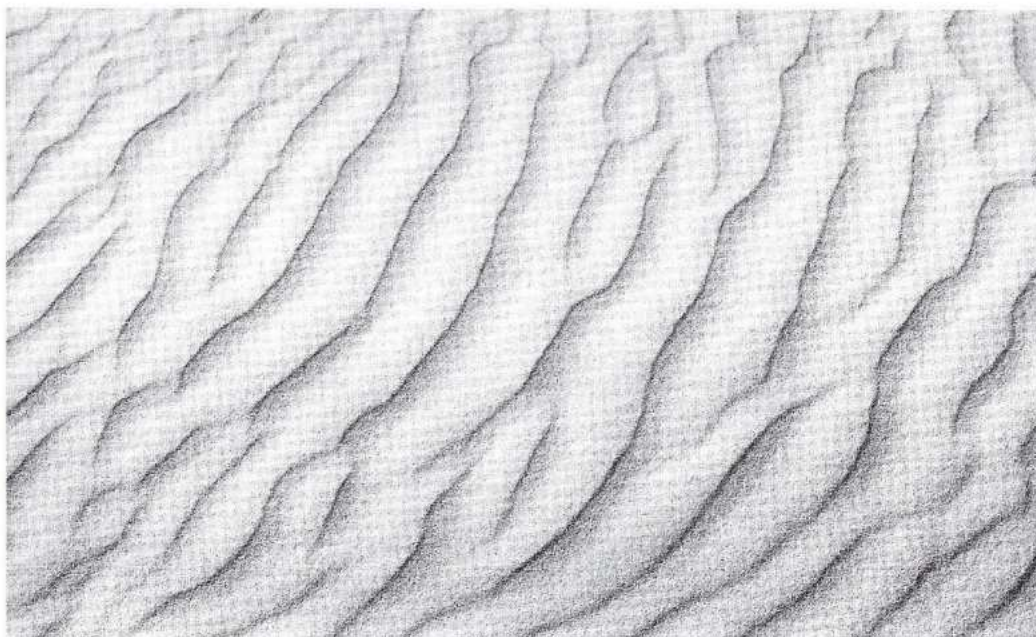
vond hij en daar hield hij zich ook aan in zijn reactie.

Met iets meer spanning werd uitgekeken naar de visie van de politiek. Staatssecretaris Gabor zei zeer blij te zijn met de nota en kon medelen dat er op landelijk en zelfs Europees nivo allerlei dingen op stapel stonden. Zo noemde hij het 5e EG-Milieu Actie Programma, de EG-Habitat-richtlijn en een apart initiatief ten aanzien van de kustlijn.

Ook openbaarde hij een aantal beleidsvoornemens, zoals de terugdringing van de verstedelijking en de industrialisatie. Het begon erop te lijken, dat er langzaam maar zeker oplossingen gevonden zouden gaan worden voor een aantal van deze problemen. Andere beleidsvoornemens betroffen de beperking van militaire activiteiten en de vervanging van oppervlakte-infiltratie bij waterwinning door diepinfiltratie. Dat laatste zou wel een zaak van lange adem worden. Ten overvloede noemde hij het besluit om het hele duingebied onder de Natuurbeschermingswet te plaatsen. "Positief," fluisterde mijn buurman, de ingewijde, "maar niet echt nieuw." Voor die conclusie hoefde je geen ingewijde te zijn.

Meer indruk maakte op mij de toespraak van gedeputeerde Blok van de provincie Zuid-Holland. Het eigen beleid werd vergeleken met het beleid dat Duinbehoud voorstaat. Dat eigen beleid oogt indrukwekkend. Een kleine selectie: natuurvriendelijke gebruik van de duinen zal "uitgeplaatst" worden, er moet een betere inpassing komen van "duinvriendelijke" recreatievormen in de duinen en er moet een zeer terughoudend beleid komen ten aanzien van de jacht.

De uitvoering van dit beleid stuit echter op problemen. Defensie is bijvoorbeeld niet erg inschikke-

Door een samenspel van zee, zand, wind en planten-groei kunnen uit kleine zandribbels grote duinen ontstaan (foto: Ruth van Crevel).

Procesbeheer in een breed duinlandschap, daar kunnen de elementen vrij spel krijgen (foto: Ruth van Crevel).

lijk, er is ruimtegebrek in de provincie waardoor uitplaatsing van duinonvriendelijke activiteiten niet altijd mogelijk is en er zijn juridische en financiële problemen. Deze problemen zorgen ervoor dat het beleid van de provincie niet helemaal kan aansluiten bij het beleid dat de Stichting Duinbehoud voorstaat. Duinbehoud wil bijvoorbeeld dat de duinen in de verre toekomst alleen gebruikt worden voor een strategische watervoorraad, terwijl in het beleid van de provincie plaats blijft voor oppervlakte-infiltratie, zij het veel minder intensief. De ingewijde naast me was opvallend stil. Zou het dan waar zijn?

de veranderen, het liefst de nota in een lade zag verdwijnen, maar voor de sier iets positiefs wilde zeggen. Het was me onduidelijk hoe er ooit een vruchtbare samenwerking mogelijk zou zijn tussen de VEWIN en Stichting Duinbehoud. "Hoe bedoel je," zei de ingewijde naast me, "deze reactie betekent juist, dat de VEWIN voor het eerst de Stichting Duinbehoud serieus gaat nemen. Je moet alleen niet verwachten, dat de VEWIN door deze nota bekeerd is tot onze visie." Waarna ik natuurlijk opeens ook heel wat positieve aspecten in de toespraak ontwaarde.

Inspirerend

Ook de andere sprekers waren allemaal vol lof over de nota. Vernieuwend, gedurfd, inspirerend werd hij genoemd. En dan volgde het "maar". De heer Bulten van de VEWIN (waterleidingbedrijven) beet de spits af. Natuurlijk, zei deze spreker, was natuur de hoofdfunctie van de duinen, maar het was toch ook een waterwingebied. Hij sprak over weerbarstige realiteiten. Hij maakte onderscheid tussen twee invalshoeken bij natuurbeleid. De eerste is het patroonbeheer, de klassieke visie. Hierbij wordt er zonnig ingegrepen om een maximale diversiteit van planten en dieren te creëren. De tweede was de natuurontwikkelingsvisie, de procesbenadering. Hierbij doet men in principe niets. Men laat de natuur haar gang gaan, waardoor die rijkdom aan planten en dieren vanzelf ontstaat. Duinbehoud staat overwegend voor de tweede benadering, de VEWIN voor de eerste. Het laten verdwijnen van de waterwinning uit de duinen zou zo'n 1 miljard gulden kosten en dat geld kon beter aan andere zaken besteed worden. De spreker zei veel te zien in een goede samenwerking tussen ecologen en waterwinners.

Ik voelde een grote woede in mij opkomen. Dit was een praatje van iemand die eigenlijk niets wil-

Sektoraal

De volgende spreker was de heer Meiresonne namens de recreatie-wereld. Natuurlijk, zei deze spreker, was natuur de hoofdfunctie van de duinen, maar het was toch ook een recreatie-gebied. Hij somde een aantal vragen op: Wat is natuurgerichte recreatie en wat niet? Als een individuele jogger geen probleem is en een groep wel, waar ligt dan de grens? Moet je een gebied helemaal afsluiten als er te weinig toezicht is?

Hij vond de nota duidelijk sektoraal, gebaseerd op slechts één benadering dus, die van de duinen als natuurgebied. Dat was volgens hem logisch, maar niet voldoende. Een nota vanuit een ander belang, zoals bijvoorbeeld recreatie, moest een volgende stap zijn. Bij het schrijven van die nota zou overleg tussen de recreatiewereld en de Stichting Duinbehoud essentieel zijn. Daarbij zouden de twee gesprekspartners niet voortdurend tegenover elkaar hoeven te staan, op veel punten zou makkelijk overeenstemming bereikt kunnen worden. Zo wees hij toegangsprijzen niet direkt af. Ook het afleiden van de toeristenstroom uit de duinen naar andere gebieden hoefde niet per se op veel tegenstand te rekenen, maar daar is wel veel geld voor nodig en dat is er niet.

“Wat een redelijke man,” zei ik tegen de ingewijde naast me. Toen ik mijn hoofd naar hem keerde, zag ik dat die zijn nagels aan een diep onderzoek onderwierp. “Wie?” vroeg hij. In verwarring keek ik weer naar de heer Meiresonne die op dat moment zei, dat het publiek de belangrijkste (belasting)betaler was en dus klant. En toen ontvouwde de waarheid zich in al zijn helderheid. Hier stond een typische branchevertegenwoordiger, die veel mooie woorden over had voor de duinen als natuur, maar uiteindelijk dat gebied toch voornamelijk zag als een economische faktor, als een markt. Hoe had ik het ooit anders kunnen zien?

Verrassend positief

De vertegenwoordiger van het Hoogheemraadschap Delfland, de heer Vrij, was de eerste die echt duidelijk was. Hij ontkende gewoon, dat de eerste functie van het duingebied natuur was. Voor hem waren de functie zeewering en natuur even belangrijk. Hij pleitte voor het behoud van ieders verantwoordelijkheid met tegelijkertijd onderlinge afstemming. Daarvoor zag hij ook best mogelijkheden. De hoogheemraadschappen hadden een commissie ingesteld, die een onderzoek moet verrichten naar een dynamische zeewering. Die commissie had gekonkludeerd dat een natuurlijke zeewering best mogelijk was, maar dat die dan wel breder moest zijn dan de gebied waar het Hoogheemraadschap nu het beheer over voerde. De elementen zouden alleen daar vrij spel mogen krijgen, waar de duinen breed genoeg zijn, maar als dat het geval was, was er met Delfland zeker te praten over een beleid dat gebaseerd was op de Duinbehoud-visie. Alleen was het aan de beheerder om te bepalen of de duinstrook wel breed genoeg was. Tot slot zag ook hij wat financiële problemen. Bij verstuiwing zou vaker zandsuppletie aan de kust nodig zijn. Hij vroeg zich af wie dat zou gaan betalen. Vol verwachting keek ik naar de ingewijde naast me. “Niet best, hè,” probeerde ik. “Hoe bedoel je,” reageerde hij, “dit is juist verrassend positief. Ik zie heel wat mogelijkheden.” Ik trok mijn wenkbrauwen een beetje op. Gelukkig begon de pauze.

Werkgroepen

Ik zei in die pauze tegen de ingewijde, dat ik eigenlijk een praatje van Staatsbosbeheer had verwacht. “Die zijn zeker niet uitgenodigd omdat SBB de nota volledig onderschrijft?” vroeg ik. “Niet echt. Let straks in de werkgroepen maar goed op,” bromde hij.

Ik besloot daarom extra goed te letten op de vertegenwoordigers van wat ik altijd als de natuurlijke bondgenoot van Duinbehoud had beschouwd.

Twee keer was het raak. De eerste keer was, toen het verwijt werd gemaakt dat SBB verstuiwing geen enkele kans gaf en elk kaal plekje direkt volstopte met Helm of dennebomen. De vertegenwoordigers van SBB reageerden hier nogal gepikeerd op en stelden, dat Duinbehoud ook wel wist dat nieuwe dennebomen nodig waren om meer beschutting te geven voor het loofbos dat in de toekomst voorzien was. De ingewijde naast me ontplofte. “Wat een nonsens,” vertrouwde hij me toe, “veel van die nieuwe dennen zijn midden in het bos geplant, waar al voldoende beschutting was en waar zich direkt loofbos had kunnen ontwikkelen.” De tweede keer was tijdens de discussie over de jacht. SBB verklaarde dat ze kort geleden weer een aantal jachtvergunningen hadden verstrekt. Iemand uit het goede kamp (geloof ik) maakte daarop een snerende opmerking over de jacht, waar de vertegenwoordigers van SBB het duidelijk niet mee eens waren. “Zijn ze daar bij SBB dan vóór de jacht?” vroeg ik verbouwereerd aan de ingewijde naast me. “Ik weet het niet meer,” zuchtte hij, “maar begrijp je nu waarom er weinig belangstelling is voor hun visie?” Mijn wereldbeeld had weer een knauw gekregen.

De opmerkingen van andere aanwezigen waren gelukkig een stuk positiever. Herhaaldelijk kon gekonstateerd worden, dat meningsverschillen nog altijd bestonden, maar ook dat overleg tussen de verschillende organisaties goede perspectieven had. “En dat,” zo verzekerde de ingewijde me, “is heel wat meer dan ik verwachtte.”

De VEWIN ziet mogelijkheden voor het samengaan van natuur en waterwinning o.a. door ecologisch verantwoorde vormgeving van infiltratieplassen (foto: Piet Veel).